

Iacobi Menochij

Conradi, Ottoni, & Francisci, & consequenter illorum prælegatorum, & fideicommissorum portio alioqui spēctans dictis mandantibus homicidium ad dictum Franciscum hæredem dictorum Ottonis, & 31 Conradi. Ita sanè statuit Iustinianus in t. l. penult. C. de legatis, cuius verba hæc sunt. Si legatarius, vel fideicommissarius celauerit testamentū, & postea hoc in lucem emerferit, an posset legatum sibi reliquum is, qui celauerit ex eo testamento vindicare, dubitabatur. Quod omnimodo inhibendum esse censemus, vt non accipiat fructum suæ calliditatis, qui voluit hæredem hæreditate sua defraudare: sed huiusmodi legatum illi quidem auferatur, maneat autem quasi pro non scripto apud hæredem: qui alijs nocendum esse existimat, ipse suam sententiam facit: quemadmodum, legatarius, cui propter tutelam gerenda aliquid reliquit, non subierit tutelam: ei quidem legatum auferatur, pupillo autem designatur, cui ille utilis esse voluit. Hæc tenus Iustinianus, cuius constitutio ad rem nostram maximè pertinet, & à fortiori ducto arguemento, faverit: cum in casu nostro non solum mandantes isti curarent impetrare testatorum dispositiones in detrimentum hæredum, sed etiam dictum Ottonum hæredem Conradi occidi curauerint. Et ex illa constitutione annotarunt ibidem Accursius, & manifestè magis Bartholus, Baldus, Albericus, Salicetus, & Alexander, quod quando causa, qua quis est indignus, respicit fauorem certæ personæ, legatum, & fideicommissum, quod ab ipso indigne auferitur, applicatur illi certæ personæ. Idem responderunt Romanus in consiliis 20. num. 3. & in consiliis 23. 5. num. 4. Soci. sen. in consiliis 24. 1. num. 10. versic. quarti confirmatur. Parisius in consiliis 8. 4. num. 27. lib. 1. Neuianus in consiliis 3. num. 2. Beroius in consiliis 3. 2. num. 24. & num. 26. lib. 2. qui respōdit, dotem, quæ auferitur à muliere, ob stuprum à se, mortuo marito, commissum, deferti filii, vel hæredibus mariti, propter iniuriam eis illatam. Bero. secutus est. Peregrinus in lib. 2. de iure fisci. tit. 3. num. 5. qui simile tradit. Cum autem indignitas hæc operetur, vt legatum, & fideicommissum habeantur pro non scriptis, & ob id remaneant apud hæredem, sicuti fanciuli Iustinianus in dicta penult. sequitur dicendum, nihil deferi fisco, minusque aliquid consequi posse filios dictorum delinquentium, etià testatore vocatos post eorum parentes. Nam sublata, & extinta, ac pro non scripta ipsa vocatione, & substitutione dictorum mandantum delictum, censentur sublata, extinta, & habita pro non scriptis alia subsequentes vocationes. Nam egregie docuit. Baldus in l. can. quamnum. 9. & 10. C. de fideicommissu. quod excluso primo in gradu, 32 exclusi, & censentur & sequentes. & Baldum secuti sunt Aegidius Bossius in tract. causarum criminalium, in tit. de indignis. num. 18. & Peregrinus in lib. 2. de iure fisci. tit. 2. num. 27. & tit. 3. num. 2. qui post Bartolam, Alexandrum, & Ripam scribi, sic etiam excludi substitutum.

S V M M A R I V M .

- 1 Legatum uniuersalibus verbis conceptum, etiam ea que alijs non venirent, complecti.
- 2 Quæ & quas, esse restrictiva verba orationis.
- 3 Legatum incertum declarari, secundum consuetudinem.
- 4 Legatum incertum factum Ecclesiæ, declarari secundum loquendi usum.
- 5 Legatum incertum factum Ecclesiæ, deberi ad electionem hæredis ubi alter locus ei esse non posset.

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C X C I .

Verbis instrumenti ventionis prædiorum à Magnifico Dom. Angelo Papenfisi fatis manifestè significat, riu, seu rugia alueū, quem vulgo appellare solemus hastā, alij cauū, esse mensurandum, & soluendum eodem pretio aureorum decem pro singula pertica, sicuti mensurari, & solui debent alia perticæ fundi, in quo sita est ipsa rugia, seu riuus. Sunt sanè ipsius ventionis verba sic scripta. Et hoc preter aureorum decem pro fin-

gula pertica, cōputa domo, & horto, ac etiam computa hasta, seu cauo ipsius rugia in pertica. Et verè cōmuniis ita se habet intelligendi usus; quemadmodum periti agrimensoris, & architetti, quos ingenierios appellamus attestati mihi sunt. Et rectè quidem, ni falor, quia & secundum ius commune in mensura t̄ fun di alienati contineri debent tipæ, & fossæ, quæ factæ sunt pro utilitate fundi, ut scribunt Bartolus, & Baldus in l. littora. ff. de contrahen. emptio. & ijdem in l. prædia. §. ita legatum. ff. de fundo instruendo, instrumen toque lega. ijdem Baldus in l. riparum. nume. secundo. ff. de rerum diuisi. & in rubr. C. de contrahen. emprio. q̄stio. 4. Alexander in consilio 120. nume. 1. & nume. quinto. lib. 2. Capolla in tracta, de seruit. rusticor. prædiorum. cap. 36. de Ripa. nume. 8. & Fabianus de Monte in tracta. de emptione, & venditione, in q̄stio. sexta principali. nume. 15. 16. 17. & 18. & Alba in consilio. 151. nume. 1. lib. primo. Et in casu nostro res vel ex eo clarior redditur, quod sicuti voluerunt contrahentes mensurari, & in perticā computari dominum cum viridario, vt fieri solet communiter, ita pariter intellexerunt de hasta, seu cauo ipsius t̄ rugia: cum una pars dispositionis, & actus interpretetur secundum aliam. l. qui filiabus. ff. de leg. primo. cum similibus. Hæc mea est hac de re opinio, rectiore iudicio saluo.

- 30 Tertio non citato, non nocere sententiam.
- 31 Sententiam super reuisione calculorum Principis latam, non citato thesaurario, valere.
- 32 Calculos absente parte non fieri si questio est de parcellis admittendis.
- 33 Sententiam latam ex forma statuti, nocere non citatis. nume. 34.
- 34 Sententiam latam contra contumacem, non nocere tertio.
- 35 T̄ thesaurarium non esse condemnandum ante calculos.
- 36 Principem habere quinque species bonorum.
- 37 Sententiam latam ex iudicio peritorum, non transire in iudicatum.
- 38 Appellatione remota, non remoueri recursum ad Principem per preces.
- 40 Sententiam latam contra hæredem, non nocere substituto.

F A C T I S P E C I E S .

Thesaurarius Principis fuit in contumaciam condemnatus pro delicto pœna mortis, & confiscationis bonorum; ac etiam ad restitutionem aureorum quadragesinta duorum milium, quorum debitor assertur. Hæc ingens ad eum est summa, ut absorbatur omnem dicti T̄ thesaurarij substantiam, & ob id auferat etiam legitimam filij debitam. Conqueruntur filij, sententiam predictam tanquam latam in contumaciam contra eorum patrem eis non citatis nocere non posse, non solum respectu confisicationis bonorum causa asserti delicti: sed nec etiā respectu restitutionis dictorum aureorum quadragesinta duorum milium. Econtra vero contendit Princeps, predictam sententiam afficere dictos T̄ thesaurarij filios, ita quod ex bonis patris nulla eis praestanda sit legitima predictis duabus de causis, quarum prima est propter publicationem bonorum causa delicti ipsius patris, stante Decreto ipsius Principis. Secunda est causa ob restitutionem dictorum aureorum quadragesinta duorum milium. Decreti verba hæc sunt.

I Rubrica. t̄ Quod pater pro delicto filij compellatur ad legitimam filij.

Cum Principi, cui superna dispositione populorum regimen commissum exitit, incumbat inuigilare, ne delicta remaneant impunita, sed quod delinqüentes debitis pœnis coercentur, & sententia contra eos late elusoria minime reddantur, ac debitum sortiantur effectum, &c. Hoc perpetuo valitudo Decreto sancimus, statuimus, & ordinamus, quod pater pro quolibet filij delicto, pro quo omnium bonorum confisicationis pœna fuerit de iure communis, vel municipalis, decretis, bannimentisve nostris, filio imposita, nedum pro homicidio ad integrum legitimum filio in bonis parentum debitam fisco soluendam teneatur, & cogi possit, & debeat, etiam si filius in meram contumaciam in dictam pœnam, & aliam, pro qua pater similiter teneretur ad solutionem legitime ex iuriis communis, & municipalis dispositione, cui non intendimus per præmissa

E e 3 dero-

Initium à Domino.

T si verba illa legati vniuersalia, omnes, & quatuor robas, & res significare videntur, testatorē reliquise capella, seu sacrificia, non duo, sed omnia superpellicia (cottas vulgo appellamus) quæ habebat testator iste sacerdos, cum verba legati t̄ vniuersalia complectantur etiā ea, quæ aliqui in legato non cōprehenderentur. l. Iustinianus in prin. ff. de leg. 3. & latissimè scribit Decianus in consil. 44. nu. 14. lib. 4. attamē nostro in casu, dicendū est, testatorem noluisse relinquere omnia superpellicia, sed aliqua, ex quo subiecit hæc verba restrictiua;

2 Quæ, & quas possunt seruire ad usum dictæ capellæ. Hæc sanè verba significant, testatorem voluisse relinquere robas, & res illas tantum, quæ necessaria sunt pro usu capella. Quod sanè legatum, t̄ cum continet incertitudinem, declarari, & interpretari debet secundum usum, & consuetudinem Ecclesiæ, & sacrificia, cui factum est ipsum legatum, vel secundum consuetudinem alterius Ecclesiæ eiusdem oppidi, vel vicini. Ita in specie legati incerti facti Ecclesiæ, vt debet declarari secundum eius usum, & consuetudinem tradunt. Imola in l. si ita scriptum sit, colum. vlt. & ibidem Iason. numero 37. in fine, & numero 38. ff. de leg. 1. idem sensit Capra in consilio 3. numero 6. versi. Nisi forte consuetudo. Et hos secutus est Tiraquellus in tract. de priuilegiis pia cause, priuilegio 25. versic. Sed adiuste lector, &c. ibi. Et ita nūnum ex solitis. Si verò nullus est usus, nullaque consuerudo, vel noua erecta capella, vel alterius Ecclesiæ dicti loci, elecio t̄ erit hæredis præstanti ipsum legatum, vt in specie respondit Capra in dicto consilio 3. numero tertio & quarto. Porro electio moderanda ita erit, vt nec vnum tantum superpellicum, vel omnia, quæ testator habebat, prætentur, sed duo, vel ad summum tria. Ita enim fieri, vt electio nequeat dici de minimis, nec de maximis, sicuti suo in casu considerat Capra practicato in loco. Eritque etiam hoc modo satisfactum Ecclesiæ, seu sacrificia usui considerato à testatore.

S V M M A R I V M .

1 Mensura fundi alienati contineri ripas, & fossas fundi causa factas.

2 Hastam rugie, latinè aluem dicit.

3 Pars una dispositionis, aliam declarari.

4 Correlatiōrum argumentum cessare ex diversa ratione.

5 Statutum correctorium iuris communis esse strictissime interpretandum.

6 Statutum artians patrem pro filio in pœnibus non arcta re aum pro nepote.

7 Patris nomine aum contineri.

8 Extensionem non fieri in pœnibus.

9 Filij appellatio non comprehendendi nepotem in pœnibus.

10 Sententiam non nocere non citato.

11 Sententiam latam in actione personali, non nocere tertio.

12 Tertium non citari, sed principalem.

13 Citationem fieri de ijs quorum principaliter interest.

14 Liber Duodecimus.